

In uw opstel en in uw beide brieven ben ik telkens daarop gestuit, dat U deze twee vragen *gelijkstelt*. Vandaar, dat ik U mijn 2de vraag stelde. Ik merk hierbij op, dat U de 2de alinea onbeantwoord hebt gelaten. En deze heeft juist op die gelijkstelling betrekking. Hoe U er aan gekomen is, dat ik „de proeven van FLÜGGE verwerp”, is mij een raadsel. Ik heb alléén (blz. 298 en 486) met nadruk er op gewezen, dat „FLÜGGE en zijn leerlingen geen „andere vraag hebben willen oplossen dan die naar de *mogelijkheid* van een *bepaalde wijze van infectie* door den tuberkelbacil, *wiens ziekteverwekkend vermogen bij den mensch* zoowel als bij de *cavia reeds te voren bekend was*”.

Over de waarde van CORNET's nieuwere proeven alleen nog dit. Dat er in het dagelijksche leven slechts zelden zóóveel sputa op een karpert zullen indrogen als in CORNET's proeven, moet men toegeven. Dat er echter niet zelden door het vegen van een vloerkleed een kamer vol stof geraakt, heb ik bij anderen gezien. Summa summarum zijn CORNET's proeven toch overdreven. Maar ook zijn uitkomsten zijn „overdreven”. Want van 48 cavia's kregen er 47 tuberculose! Door nu proefvoorwaarden en proefuitkomsten in gelijke mate te verkleinen krijgt men de toestanden in het dagelijksche leven.

Door uwe toelichting van „*het verband* tusschen (uwe) conclusie, dat het ontstaan van tuberculose door infectie niet is geleverd” en „*Koch's verandering van houding*”, ben ik allermínst er van overtuigd, dat er eenig zoodanig verband bestaat. Koch's onderzoekingen hadden ten doel uit te maken, of de bacil der menschen-tuberculose al of niet gevaarlijk is voor het rund. Wat heeft dat onderzoek nu te maken met de vraag, of de longtuberculose bij den *mensch* door infectie ontstaat, en of zij van *mensch* op *mensch* overgebracht wordt?

Doch genoeg. Wanneer U de *onjuistheid* van de „bacteriologische leer” op goede gronden kan aantonen, zal U zonder twijfel een hoogst verdienstelijk werk verrichten. Maar dat U dit gelukken zou, eenvoudig door op allerlei wijzigingen in de inzichten, zooals die *in elke jeugdige wetenschap onvermijdelijk*, en zelfs in *oude wetenschappen* niet zeldzaam zijn, door op zulke wijzigingen te wijzen, die de grondslagen van die „leer” niet in het minst doen wankelen, dat waag ik ten sterkste te betwijfelen.

Over het ontstaan van tuberkelbacillen door „heterogenese” kan eerst dan eenige gedachtenwisseling mogelijk zijn, wanneer U zóódanige feiten heeft verzameld en bekend gemaakt, dat twijfel aan de juistheid van de verwerping der generatio spontanea in dien vorm gegrond schijnt.

Hoogachtend,

Rotterdam, 9 Maart 1902.

Uw bereidw.
N. PH. TENDELOO.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

BRUSSEL. — Prophylaxis der syphilis en venerische ziekten.

De IIe Conférence Internationale pour la prophylaxie de la syphilis et des maladies

vénériennes zal van 1—6 September 1902 te Brussel plaats hebben. De Redactie ontving het programma dier bijeenkomst, waaruit wij het onderstaande overnemen :

I. Prophylaxie publique. Attendu, d'une part, que les pouvoirs publics ont le devoir de défendre la société contre la propagation des maladies transmissibles qui, par leur fréquence ou la facilité avec laquelle elles se répandent, offrent un danger public, et, d'autre part, qu'en dehors même du point de vue sanitaire, ils ont la mission de protéger les mineurs abandonnés de leur famille :

A. — Quelles sont les mesures de prophylaxie publique à prendre, sous forme de dispositions légales, contre les maladies vénériennes, notamment en ce qui concerne les points suivants : Relativement à la prostitution : 1°. La prostitution des mineurs ; 2°. l'action des pouvoirs publics soit dans l'intérêt de la moralité et de la tranquillité publiques, soit au point de vue sanitaire ; 3°. les proxénètes et les souteneurs. En dehors de la prostitution : 1°. La protection des mineurs des deux sexes ; 2°. l'organisation des secours dus par l'assistance publique aux vénériens ; — les devoirs des institutions de secours mutuels envers les vénériens ; 3°. L'allaitement par les nourrices ; — la contagion par les sages-femmes et les gardes-couches ; — la vaccination de bras à bras ; — la contagion dans les usines, fabriques, ateliers, etc., par l'intermédiaire des instruments de travail ; — les bureaux de placement ; — police des hôtels, lieux de logement, etc.

B. — Y a-t-il lieu d'appliquer les principes de la responsabilité civile et pénale à la transmission des maladies vénériennes ?

II. Prophylaxie individuelle. Considérant que, si les pouvoirs publics ont à prendre des mesures de prophylaxie contre les maladies vénériennes, le devoir de se préserver incombe avant tout aux individus eux-mêmes, aux individus *sains* en évitant tout contact dangereux avec une personne ou un objet contaminés, aux individus *malades* en évitant ce qui, de leur part, peut contaminer les autres ;

1°. Quels sont les moyens de vulgarisation auxquels il convient d'avoir recours pour éclairer la jeunesse et le public en général sur les dangers individuels et sociaux de la syphilis et de la blennorrhagie, ainsi que sur les modes de contagion directe ou indirecte de ces deux maladies ?

2°. De quelle manière pourrait-on le mieux faciliter la prophylaxie individuelle à l'aide d'institutions hospitalières (dispensaires, refuges, etc.) et de services médicaux destinés aux personnes des deux sexes atteintes de syphilis ou de blennorrhagie ?

III. Statistique. Quelles sont les bases uniformes sur lesquelles il y a lieu d'établir la statistique des maladies vénériennes pour tous les pays ?

IV. Communications personnelles. Conformément à la décision prise par a première Conférence, des communications personnelles pourront être présentées, avec l'assentiment du Comité, sur des points non prévus au Programme. — Une séance spéciale y sera consacrée.

Het programma is in het Fransch, Duitsch, Engelsch en Italiaansch, van welke talen men zich ook in de discussie's zal mogen bedienen. Slechts de in het programma opgegeven vragen kunnen in de discussie's behandeld worden.

Het adres van den secretaris-generaal, M. le Dr. DUBOIS-HAVENITH, is rue du Gouvernement-Provisoire, 19, te Brussel.

NEW-YORK. — Het Amerikaansch tuberculose-congres.

Van 14—16 Mei a. s. zal te New-York het derde tuberculose-congres worden gehouden, waarop behandeld zullen worden: 1°. de gemeentelijke, nationale en sociale voorbehoedmaatregelen tegen tuberculose; 2°. de ziektekundige ontleedkunde en de bacteriologie der tuberculose; 3°. de „geneeskundige” en chirurgische tuberculose; de sanatoria en hun klimatologische en economische behoeften; 4°. de dierlijke tuberculose. De regeeringen van alle landen van Amerika zijn uitgenoodigd om vertegenwoordigers te zenden. Secretaris van het Congres is Dr. CLARK BELL, 39 Broadway (*Progr. médical*).

LONDEN. — Vaccinogene tetanus. *The Lancet* van 1 Maart wijst nog eens uitvoerig op het belangrijke van het geval van tetanus, dat zich, zooals vroeger bericht werd, na een vaccinatie heeft voorgedaan. Het is belangrijk, omdat het zeldzaam is: in Engeland komt vermoedelijk 1 geval op 5 millioen inentingën voor, doch vooral, omdat een nauwkeurige studie van alle omstandigheden licht kan werpen op het vraagstuk der tetanus-aetiologie en op de gevallen van zoogenaamden „idiopathischen” tetanus. In het besproken geval is de vaccinatie op een been verricht. De huid was gewasschen met terpentijn, daarna met spiritus en met 2½ pCt. carbol. De ingeënte plaats werd later met een beschermend pleister bedekt. *The Lancet* bespreekt de mogelijkheid, dat er bacillen op de huid aanwezig waren en door de reiniging niet verwijderd zijn, wat zeer twijfelachtig wordt gevonden; dat zij met de pleister op het been zijn gebracht; of dat zij uit het stof van het vertrek op de inentingswondjes zijn geraakt, terwijl men zooals doorgaans gebeurt, de lympe liet indrogen. De kans voor de laatstgenoemde mogelijkheid zou dan grooter zijn geweest, doordat de inenting op het been, dus dicht bij den grond had plaats gehad. Het tijdschrift vindt in een en ander aanleiding om het stof uit vertrekken te onderzoeken op de aanwezigheid van tetanusbacillen.

PARIJS. — Schijndood. De Académie des Sciences heeft den PRIX-DUGASTE toegekend aan Dr. ICARD te Marseille wegens zijn methode om schijndood te herkennen. Een onderhuidsche inspuiting van fluorescine (waarvan het kleurend vermogen zoo groot is, dat 1 deel 45 millioen deelen water kleurt) aan het been van een doode verricht, zal geen kleuring van verwijderde deelen ten gevolge hebben, doch zoo er nog bloedsomloop bestaat, zal men na eenige minuten de huid en de slijmvliezen geel zien worden, tranen, speeksel, urine zijn alle gekleurd en een druppel bloed en urine kleurt een glas water helder grasgroen. Het oog wordt prachtig smaragd-groen gekleurd. Het proefmiddel is noch vergiftig, noch prikkelend en na eenige uren verdwijnen al de verschijnselen (*Lancet*).

BERLIJN. — Carcinoom-statistiek. Dr. WUTSZDORFF geeft in de *Deutsche med. Wochenschr.* n°. 10 een met kaarten en graphische voorstellingen verduidelijkte beschouwing over de toename van de carcinoom-sterfte in Duitschland van 1892—1898. Schrijver acht dit tijdperk te kort om te denken aan den invloed van verandering in de maatschappelijke toestanden en verbeterde diagnostiek, terwijl deze niet alleen aan de ontdekking van gevallen,